

Een woord

J.C. Zadoks

Herengracht 96-c, 1015 BS Amsterdam, e-mail jczadoks@euronet.nl

Doodvallen kan ik over een woord. Een woord ziet er raar uit, past niet goed in de mond, smaakt niet lekker. De onrust over een woord komt plotseling over me. Let wel, de gangbare taalverkrachting glijdt langs mij af of, erger nog, ik doe er soms aan mee. Taal leeft en evolueert, aldus het gebruikelijke excuus om met de laatste taalmodede, het jongste barbarisme en het populairste platpraten mee te doen. Maar opeens slaat de onrust toe.

Onlangs stiet ik op het woord 'memnospore'. Er zijn twee soorten schimmelsporen, 'memnosporen' en 'xensporen'. Memnosporen zijn rustsporen. Xensporen krijgen geen rust want zij moeten voor de verspreiding van de schimmel zorgen. Het woorddeel 'memno' viel verkeerd. Je proeft direct, een verschil tussen suiker en azijn, dat het geen latijns maar een grieks voorvoegsel zou moeten zijn. Dus ga je zoeken in de woordenboeken. Resultaat nihil. De vorm bestaat niet in de gang-

bare woordenboeken die ik thuis heb, een honderdtal waarvan een tiental vol latijn en grieks.

Dan maar terug naar de bron. Gregory's boek 'Microbiology of the atmosphere', tweede druk (niet in eerste druk), verwijst naar Gregory, 1966. Aldaar staat 'memnon' voor standvastig, vastberaden. Geduldig ook, als een antiek-Atheense ezel. Nog steeds knaagt de onrust.

Vertwijfeld grijp ik in een laatste noodsprong een dierbaar schoolboek uit de oude doos, Mehler's 'Woordenboek op de gedichten van Homèros'. Beet. Een beetje verstopt vind ik 'memno-' dat verwijst naar 'mimnoo', dat weer verwijst naar 'menoo'. Beide woorden betekenen 'ik blijf' in het oudgrieks, 'menoo' ook in het nieuwgrieks. Memnosporen zijn sporen die blijven, dat is duidelijk. Maar waarom heten ze dan niet 'meno'-sporen of 'mimno'sporen? Dat is het raadsel. Een volstrekt onbelangrijk raadsel, maar ook onbe-

duidende raadsels vragen om een oplossing.

Ik zoek de oplossing in een triviale verschrijving. Wellicht heeft Gregory de fonetische spelling toegepast, per ongeluk of bewust. Wanneer men 'memno' tracht uit te spreken met een engelse mondstand, wordt de korte 'è' bijna een korte 'i'. Dan zijn we rond. Maar waarschijnlijk had Gregory gewoon een beter woordenboek dan ik.

Ik zie geen enkele reden om aan het woord memnospore te gaan peuteren. Ik gebruik het hoogstens eens in de tien jaar. Wetenschappelijk taalgebruik is conservatief. Zelfs foute woorden en namen blijven lang gehandhaafd. Wie kent meer voorbeelden?

Literatuur

Gregory, P.H. - 1966. The fungus spore: what is it and what it does, pp 1-14 in M.F. Madelin (Ed.) The fungus spore. Colston Papers #18. Butterworths, London.